

Kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län för handläggningen av ett beslag

---

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål mot Polismyndigheten i Stockholms län för handläggningen av ett beslag. Av anmälan framgick bl.a. följande.

I slutet av maj 2004 köpte AA och hans son en begagnad moped. Drygt ett år senare erbjöds mopeden till försäljning på Internetsajten Blocket. I oktober 2005 kom två personer från Länsförsäkringar hem till AA och påstod att mopeden var stulen. Länsförsäkringar gjorde en polisanmälan och strax efteråt tog polisen mopeden i beslag. I februari 2006 fick AA reda på att ärendet var nedlagt och att mopeden hade lämnats ut till Länsförsäkringar utan att han underrättats om att så skulle ske. Det enda besked AA fick var att Länsförsäkringar stod som ägare till mopeden.

Utredning

Handlingar i ärendena K235064-05, K261911-05 och Ai-793-112-06 inforrades. Muntliga uppgifter inhämtades från inspektören BB. Av utredningen framgick, utöver vad som sagts i det föregående, bl.a. följande.

I januari 2006 beslutade BB att lägga ned förundersökningen om häleri med motiveringen att brott inte kunde styrkas. Samma dag beslutade han att beslaget av mopeden skulle hävas och att mopeden skulle lämnas ut till Länsförsäkringar. Enligt BB underrättades inte AA eller dennes son om beslutet att häva beslaget och att mopeden skulle lämnas ut till Länsförsäkringar.

Ärendet remitterades till polismyndigheten som anmodades att komma in med upplysningar och yttrande över handläggningen av beslaget av mopeden. Polismyndigheten (bitr. länspolismästaren CC) kom in med ett remissvar, till vilket var bifogat ett yttrande av polismästaren DD, Västerorts polismästardistrikt.

DD anförde bl.a. följande.

Bakgrund

Den 16 maj 2004 köpte AA en moped. Köpet genomfördes utan att säljaren, vilken presenterade sig som EE, kunde legitimera sig eller uppvisa något inköpskvitto för mopeden. AA har dock uppgett att han i polisens register kontrollerade att mopeden inte var stöldanmäld. Dessutom intygade en tredje person, FF, att säljarens uppgivna identitet var korrekt.

Den 12 augusti 2004 upprättades en polisanmälan, varigenom gjordes gällande att mopeden tillgripits i samband med ett rån (K200393-04). Efterföljande dag återbördades mopeden till AA. Polispersonal kontrollerade sedan att mopeden blivit återlämnad.

Den 11 oktober 2004 anmäldes att GG, någon dag dessförinnan, blivit frånstulen samma moped (K256942-04). Enligt vägtrafikregistret hade han den 16 april 2004 köpt fordonet av HH.

Den 22 mars 2005 övertog, enligt vägtrafikregistret, Länsförsäkringar Stockholm äganderätten till mopeden. Detta efter att ha utbetalt försäkringsersättning till GG.

Omkring den 21 september 2005 bjöd AA ut mopeden till försäljning på den elektroniska handelsplatsen "blocket." Annonsen uppmärksammades av HH, vilken informerade Länsförsäkringar Stockholm. Försäkringsbolaget lät då upprätta en polisanmälan avseende häleri (K235064-05).

Den 19 oktober 2005 upprättade Länsförsäkringar Stockholm en ny anmälan avseende häleri (K261911-05), efter att ha påträffat mopeden i anslutning till AA:s bostad. På grundval av uppgifterna i denna anmälan beslutade inspektören JJ att samma dag ta mopeden i beslag (beslagsnummer 0223-05-4451).

Den 18 januari 2006 beslutade inspektören BB att häva beslaget. Mopeden utlämnades därefter, den 13 februari 2006, till Länsförsäkringar Stockholm.

AA har sedan upprättat tre polisanmälningar i anledning av det inträffade. Dessa avser dels osant intygande (K321357-05), dels bedrägeri (K28139-06), dels ock tjänstefel (K34776-06). Förundersökningar pågår i anledning av förstnämnda båda anmälningar. Såvitt avser anmälan om tjänstefel har chefsåklagaren KK den 10 februari 2006 beslutat att inte inleda förundersökning mot någon polisanställd; bland annat med motivering att anmälningsuppgifterna inte ger anledning anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats.

Enheten för interna utredningar vid Polismyndigheten i Stockholms län har därefter uppmanat inspektören BB att besvara ett antal frågor. Beroende på vad som därvid framkommer, kan en arbetsrättslig utredning komma att inledas.

AA har i sin anmälan om bedrägeri krävt skadestånd av GG, EE och FF. Han har även yrkat skadestånd av Polismyndigheten i Stockholms län. Sistnämnda ärende handläggs vid Västerorts polismästardistrikt (AA-990-15268-2006).

Polismästardistriktets bedömning

Beslaget

Den aktuella mopeden var stöldanmäld då den påträffades den 19 oktober 2005. Detta förhållande i kombination med vad som i övrigt var känt vid anmälnings-tillfället gör att Västerorts polismästardistrikt menar att beslutet att ta mopeden i beslag varit både påkallat och lagligen grundat.

Hävandet och utlämnandet av beslaget

En tillämpning av 27 kap. 4 a § rättegångsbalken förutsätter att det är uppenbart att målsäganden, eller den som trätt i dennes ställe, har bättre rätt till egendomen än den hos vilken beslaget har gjorts. En invändning om god tro från den hos vilken beslaget gjorts saknar härvid som regel betydelse.

Sistnämnda omständighet, i kombination med vägtrafikregistrets uppgifter om den aktuella mopedens äganderättsövergång och övriga upplysningar som var kända för

undersökningsledaren i det aktuella ärendet, gjorde att det för honom framstod som uppenbart att försäkringsbolaget ägde bättre rätt till mopeden.

Det är vanskligt att i efterhand ifrågasätta bevekelsegrunderna för detta beslut. I syfte att garantera en rättssäker hantering har dock, i 27 kap. 8 § andra stycket, införts bestämmelser om när ett beslag får hävas på sätt som nu är i fråga.

Sålunda får ett hävande ske först tre veckor efter det att en underrättelse har tillsänts den hos vilken beslaget har gjorts. Genom denna frist får han möjlighet att hinna begära rättens prövning av beslutet, varvid undanröjs det eventuella mått av osäkerhet som ett beslut enligt 27 kap. 4 a §, vid en granskning i efterhand, kan visa sig vara behäftad med.

I det aktuella fallet sändes inte någon underrättelse till AA. Västerorts polismästardistrikt kan därmed konstatera att ärendet inte handlagts i enlighet med gällande regelverk.

Mot bakgrund av det inträffade kommer polismästardistriktet att, inom ramen för det kontinuerliga utvecklingsarbete som under senare år bedrivits vid kriminalroteln, granska och i förekommande fall tydliggöra de interna rutiner som är anpassade för typsituationen som sådan.

På detta sätt är det distriktets uttalade målsättning att all hantering av beslaget gods framgent kommer att bedrivas med större omsorg än vad som tyvärr blev fallet i AA:s ärende.

Övrigt

Enheten för interna utredningar har alltså att ta ställning i frågan om någon befattningshavare vid distriktet kan bli föremål för en arbetsrättslig utredning.

Det kan även konstateras att innehållet i GG:s stöldanmälan av den 11 oktober 2004 rimmar illa med vissa uppgifter som är kända av polismyndigheten. Så till exempel det förhållandet att mopeden under lång tid innan den påstådda stölden synes ha disponerats av AA. I anledning härav utreder polismästardistriktet för närvarande ifall någon person kan misstänkas för bland annat bedrägeri eller osant intygande.

CC anförde bl.a. följande.

Polismyndigheten gör samma bedömning som Västerorts polismästardistrikt vad gäller beslaget samt hävandet och utlämnandet av beslaget. Polismyndigheten konstaterar i likhet med Västerorts polismästardistrikt att ärendet inte hanterats i enlighet med gällande regelverk då någon underrättelse i enlighet med 27 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken inte sänts till AA om att beslaget kunde komma att hävas. Polismyndigheten beklagar detta.

Polismyndigheten finner att de åtgärder Västerorts polismästardistrikt vidtagit för att förhindra att liknande misstag uppkommer framöver torde vara tillräckliga.

AA kommenterade remissvaret och begärde viss ekonomisk ersättning.

Bedömning

I 27 kap. rättegångsbalken (RB) finns regler om beslag. Enligt 1 § första stycket får ett föremål som skäligen kan antas ha betydelse för en brottsutredning (bevisbeslag) eller vara någon avhänt genom brott (återställandebeslag) eller på grund av brott förverkat (förverkandebeslag) tas i beslag. Om det inte längre finns skäl för beslaget skall det omedelbart hävas (8 § första stycket). Av 8 § fjärde stycket framgår att beslaget, om det inte har beslutats av rätten, får hävas av undersökningsledaren eller av åklagaren. Den som fattar beslutet att lägga ned en förundersökning är skyldig att upphäva kvarvarande beslag (Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel, s. 425).

Sedan ett beslag hävts skall det beslagtagna föremålet lämnas tillbaka. Enligt huvudregeln skall det lämnas till den från vilken det har tagits i beslag, utom i de fall där det finns ett verkställbart beslut om att egendomen skall lämnas till någon annan (Lindberg, a.a., s. 429).

Ett exempel på fall i vilka godset kan lämnas till någon annan är s.k. förtida utlämnande enligt 27 kap. 4 a § RB. Enligt bestämmelsens första stycke kan åklagaren eller undersökningsledaren innan åtal väckts besluta att egendomen skall lämnas till någon som uppenbart har bättre rätt till det beslagtagna och som framställt anspråk på det. För att den som egendomen har tagits ifrån skall ha möjlighet att ta tillvara sin rätt är det nödvändigt att denne underrättas om ett sådant beslut. I andra stycket finns bestämmelser om en sådan underrättelseskyldighet. Den som drabbats av beslaget har därefter möjlighet att begära rättens prövning av beslutet (27 kap. 6 § andra stycket RB). Beslaget får vidare hävas först tre veckor efter det att underrättelsen om beslutet har sänts till den hos vilken beslaget har gjorts (27 kap. 8 § andra stycket RB).

I det aktuella fallet har beslutet att häva beslaget till Länsförsäkringar fattats samtidigt som förundersökningen lagts ned utan att någon underrättelse skickats till den hos vilken beslaget hade gjorts. Beslutet att lämna ut mopeden till Länsförsäkringar föranleder inte något uttalande från min sida. Jag instämmer emellertid i polismyndighetens bedömning att ärendet inte hanterats i enlighet med gällande regelverk genom att en underrättelse inte skickades till AA på föreskrivet sätt. AA betogs således möjlighet att hävda sin eventuella rätt till egendomen och att få saken rättsligt prövad. Polismyndigheten förtjänar därför kritik för handläggningen av beslaget.

Vad som AA i övrigt anfört föranleder inte något annat uttalande från min sida än att nämna att JO inte är behörig att pröva ersättningsanspråk.

Ärendet avslutas.